

NÁRODNÝ
ONKOLOGICKÝ
INŠTITÚT

NÁRODNÝ
ONKOLOGICKÝ ÚSTAV
umenie liečiť

Skríningový Program Rakoviny Prsníka na Slovensku

Jana Trautenberger Ricová, Mária Rečková, Zuzana Bárdyová,
Michaela Laktišová, Adam Štrbavý
Národný onkologický inštitút

Bratislava, 19.10.2023

Štatistický audit mamografického skríningu v praxi za rok 2022

Národný onkologický inštitút

- zriadený 1. augusta 2018 v Národnom onkologickom ústave v Bratislave
- slúži ako klinicko-výskumná, akademická a vzdelávacia platforma pre spoluprácu pri zabezpečovaní aktivít napomáhajúcich **plnenie Národného onkologického programu (NOP)** (schválený vládou SR v auguste 2018)
- akčné plány **NOP** na roky 2021-2025 aktualizované a schválené vládou SR v júli 2021

Akčný plán č. 2 – Sekundárna prevencia, onkologické skriningové programy

- **Hlavné oblasti činnosti:**

1. Epidemiológia onkologických ochorení – výstupy NOR

2. **PREVENCIA a SKRÍNING:**

- informačná platforma,
- koordinácia a hodnotenie skríningov

3. Diagnostika a liečba, vrátane podpornej starostlivosti:

- Konceptia onkologickej starostlivosti
- Odborná platforma pre riešenie problémov v onkologickej starostlivosti spolu s odbornými spoločnosťami,

4. Veda/výskum:

- register klinických štúdií
- podpora klinického výskumu – SCOG
- granty NOI

5. **Edukačná platforma - pacient, laik, lekár**

6. Odborná platforma – **aktualizácia NOP**

Onkologický skríning na Slovensku

V r. **2003** EK odporučila zavedenie skríningových programov – KRCa, Ca prsníka, Ca krčka maternice*

Schválené skríningové programy na Slovensku:

- ✓ Skríning rakoviny **prsníka**- C50 (od sept.2019)
- ✓ Skríning rakoviny **krčka maternice**- C53 (od aug.2021)
- ✓ Skríning rakoviny **hrubého čreva a konečníka**- C18- C20 (od sept.2021)

*Odporúčané skríningové programy:

Skríning rakoviny **plúc** (v príprave)

Skríning rakoviny **prostaty** (začali sa rokovania)

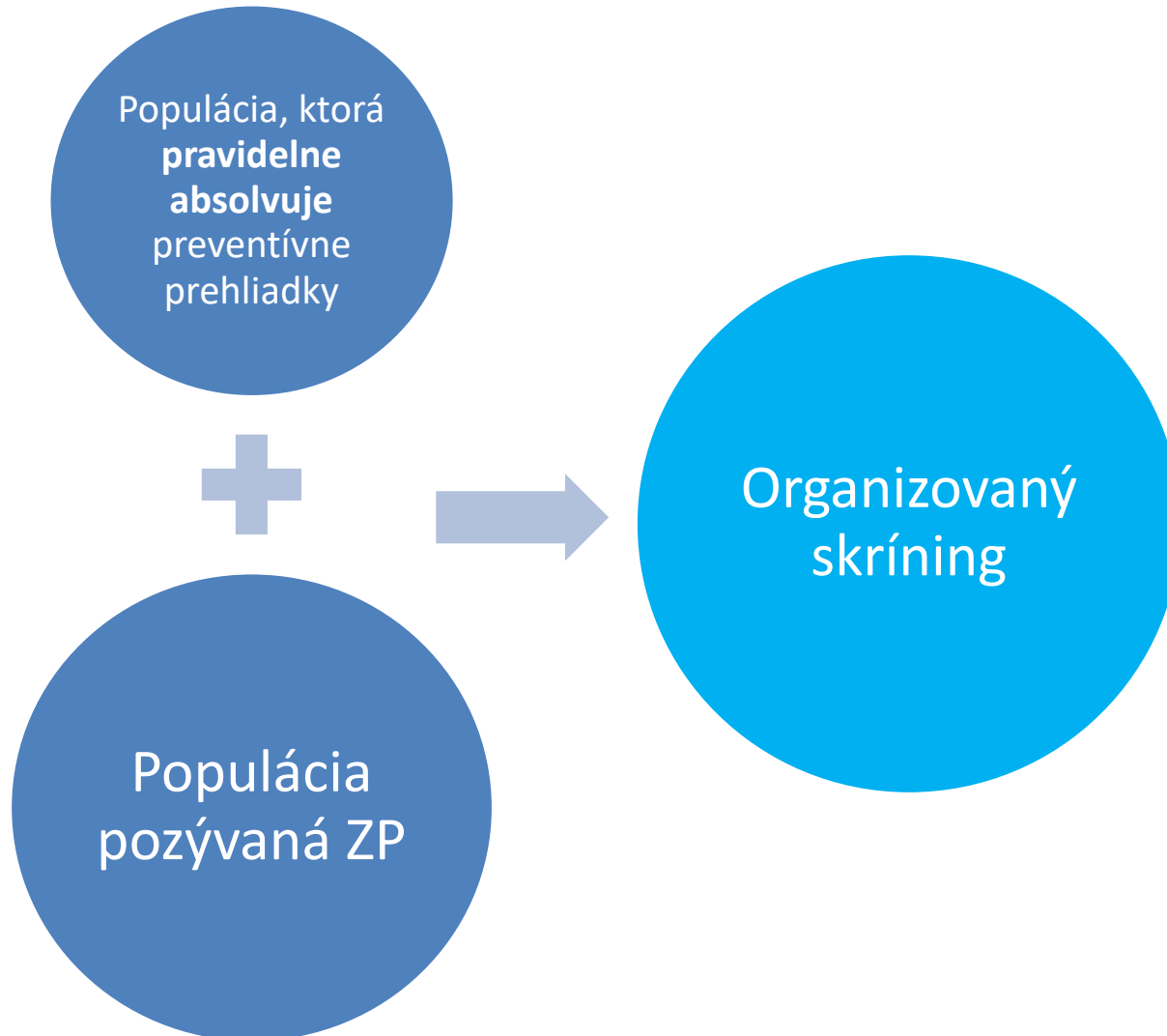
Skríning rakoviny žalúdka (?)

*EU Guidelines for Quality Assurance in CRC Screening and Diagnosis, European Commission, 2010

Onkologický skríning na Slovensku

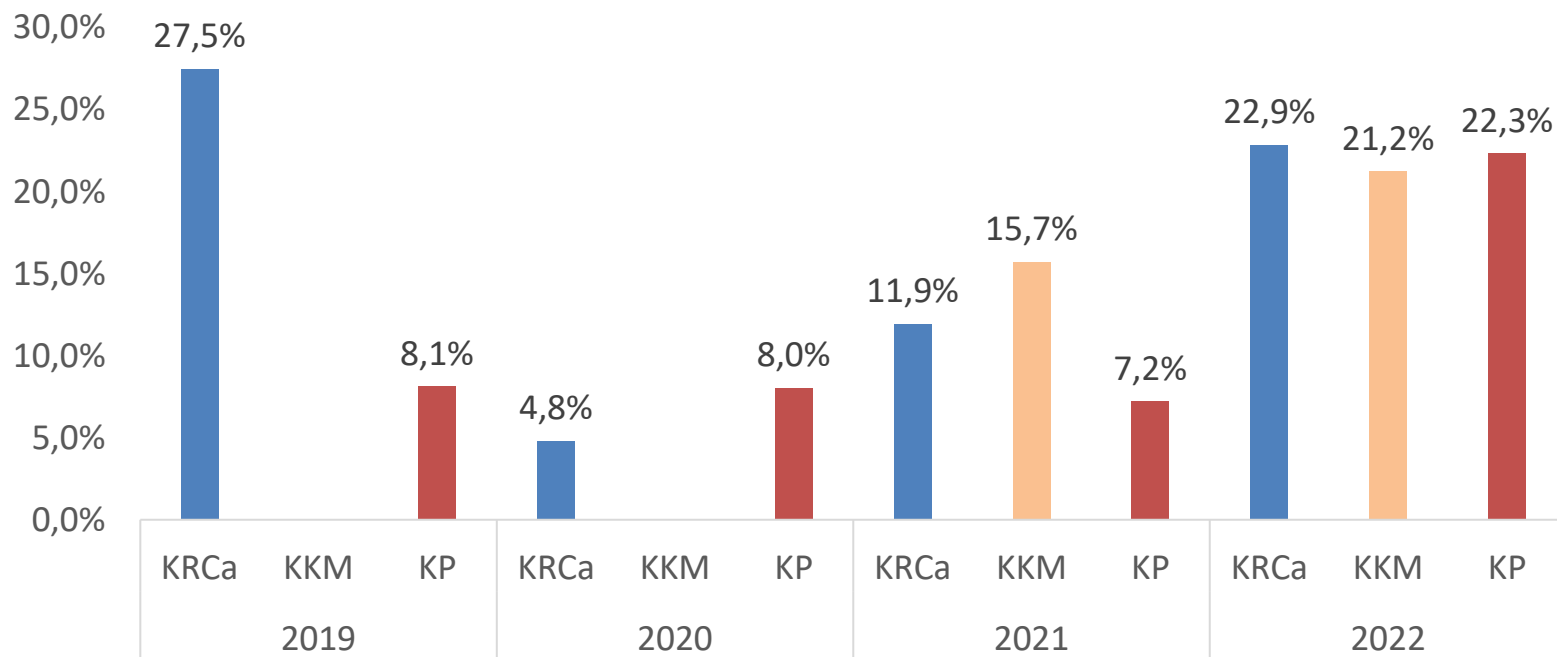
- **neprogramový (oportúnny) skríning:** vyšetrenia za účelom skorej detekcie ochorenia sú vykonávané v bežnej klinickej praxi, nezávisle od verejnej skríningovej politiky (ak taká existuje),
- ✓ **programový skríning:** skríningové vyšetrenia sú financované z verejných zdrojov a sú realizované podľa verejnej skríningovej politiky, ktorá je dokumentovaná v zákone, či inom záväznom predpise, ktorý definuje minimálne: typ skríningového testu, jeho interval a cieľovú skupinu osôb,
- ✓ **organizovaný skríning:** prebieha na základe definovaných štandardných postupov, je organizovaný na národnej alebo regionálnej úrovni, s presne určenými pravidlami, zodpovedným organizačným tímom, **s kontinuálnym vyhodnocovaním kvality (??)**
- **populačný skríning:** programový skríning pri ktorom sú identifikované a na skríning aktívne pozývané všetky osoby z cieľovej populácie

Onkologický skríning na Slovensku ako je organizovaný?

Uskutočnené skriningové vyšetrenie na základe pozvánky ZP

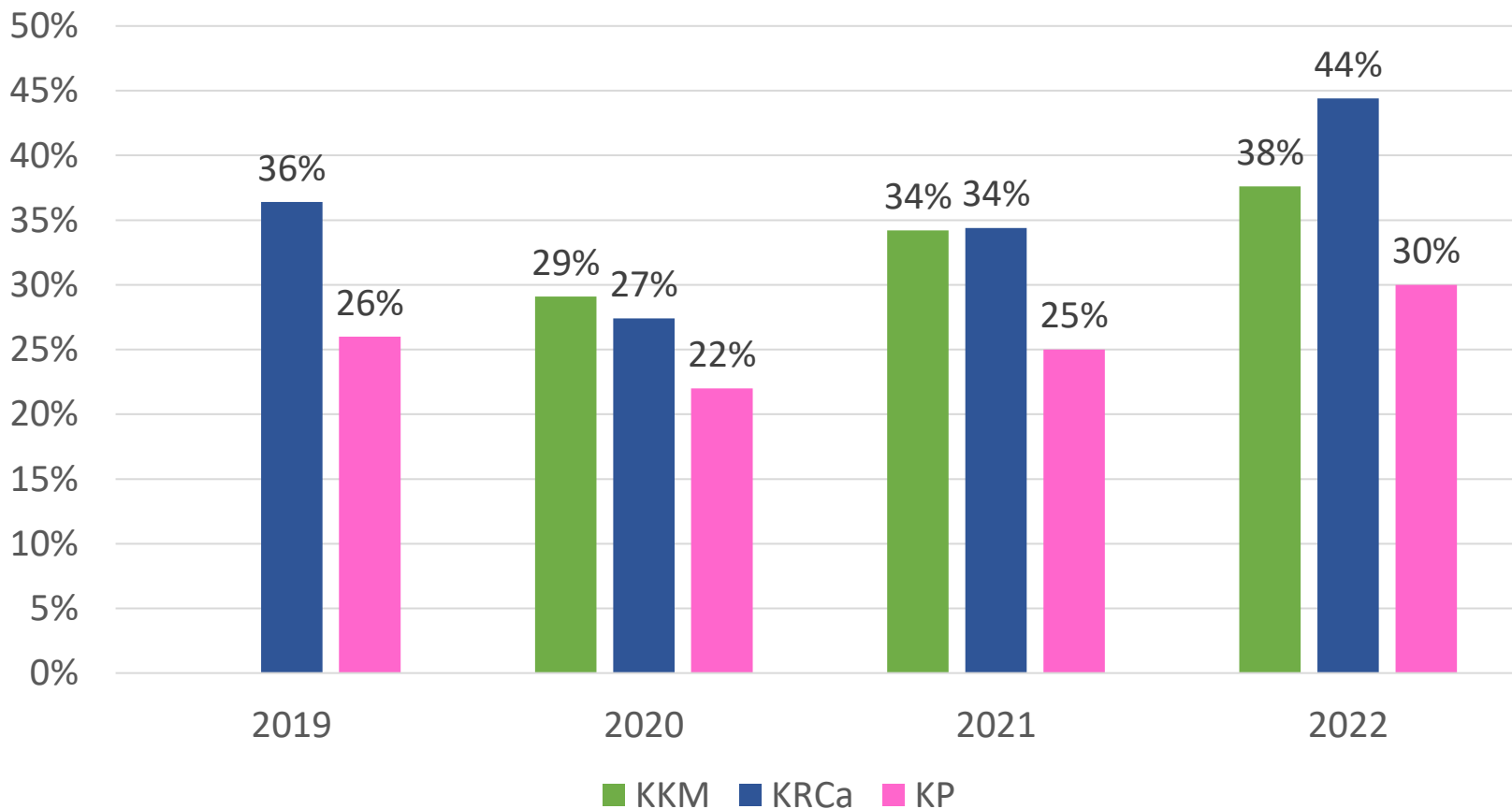
% vyšetrených na základe pozvánky od ZP

Rok	2019			2020			2021			2022		
Skríning % vyšetrených	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP	KRCa	KKM	KP
VŠZP	27,7%		8,9%			3,8%	11,6%	8,9%	4,6%	14,8%	15,0%	15,6%
Dôvera	27,3%		8,9%	4,8%		14,7%	13,4%	22,3%	7,4%	40,4%	30,5%	40,0%
Union			6,6%			5,5%	10,7%	15,9%	9,7%	13,4%	18,2%	11,4%

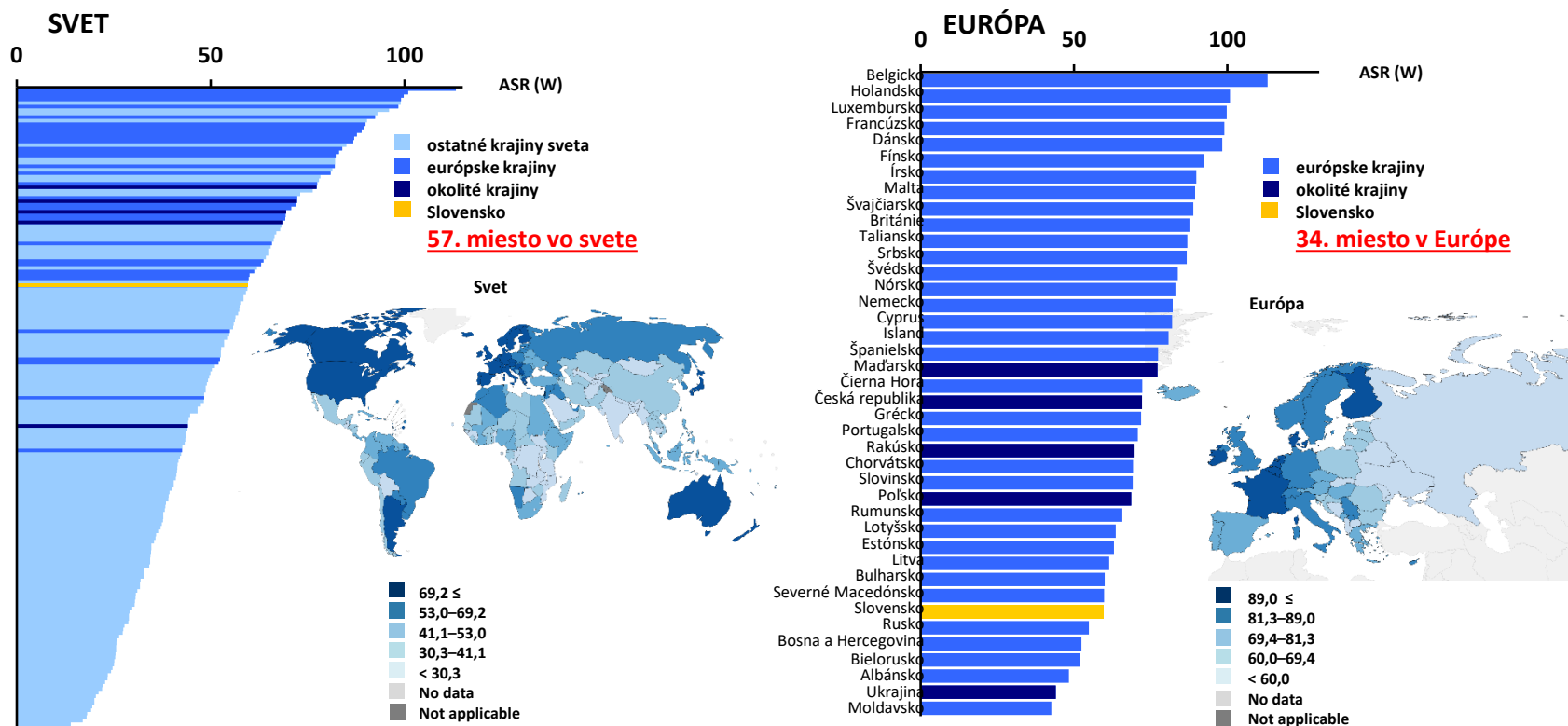
Onkologický skríning na Slovensku

% pokrytia cieľovej populácie

C50 karcinóm prsníka

INCIDENCIA RAKOVINY PRSNÍKA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

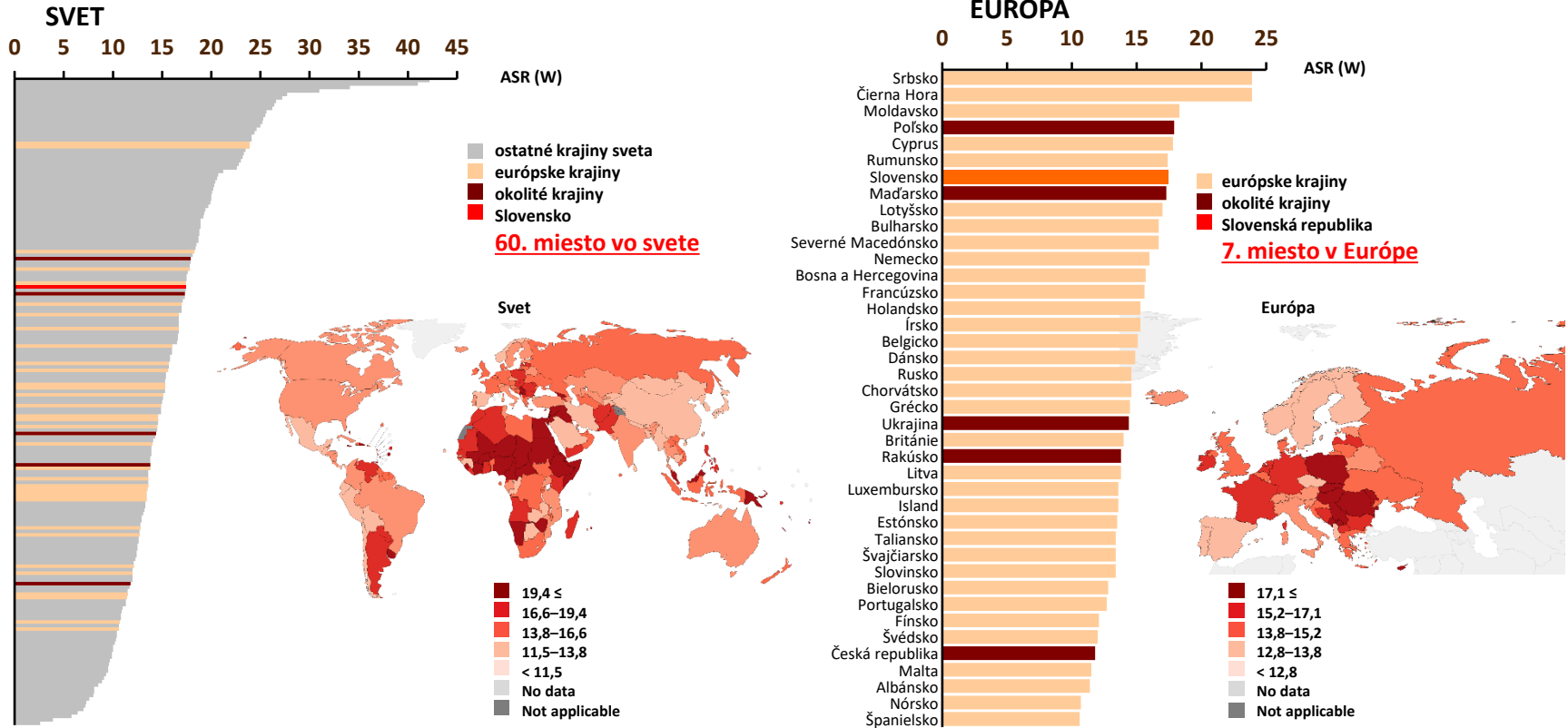

ASR (W): vekovo štandardizovaná incidencia na svetový štandard

Zdroj: Ferlay J, Ervik M, Lam F, Colombet M, Mery L, Piñeros M, Znaor A, Soerjomataram I, Bray F (2020). Global Cancer Observatory: Cancer Today. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer. Available from: <https://gco.iarc.fr/today>, accessed [9/9/2023].

C50 karcinóm prsníka

MORTALITA RAKOVINY PRSNÍKA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

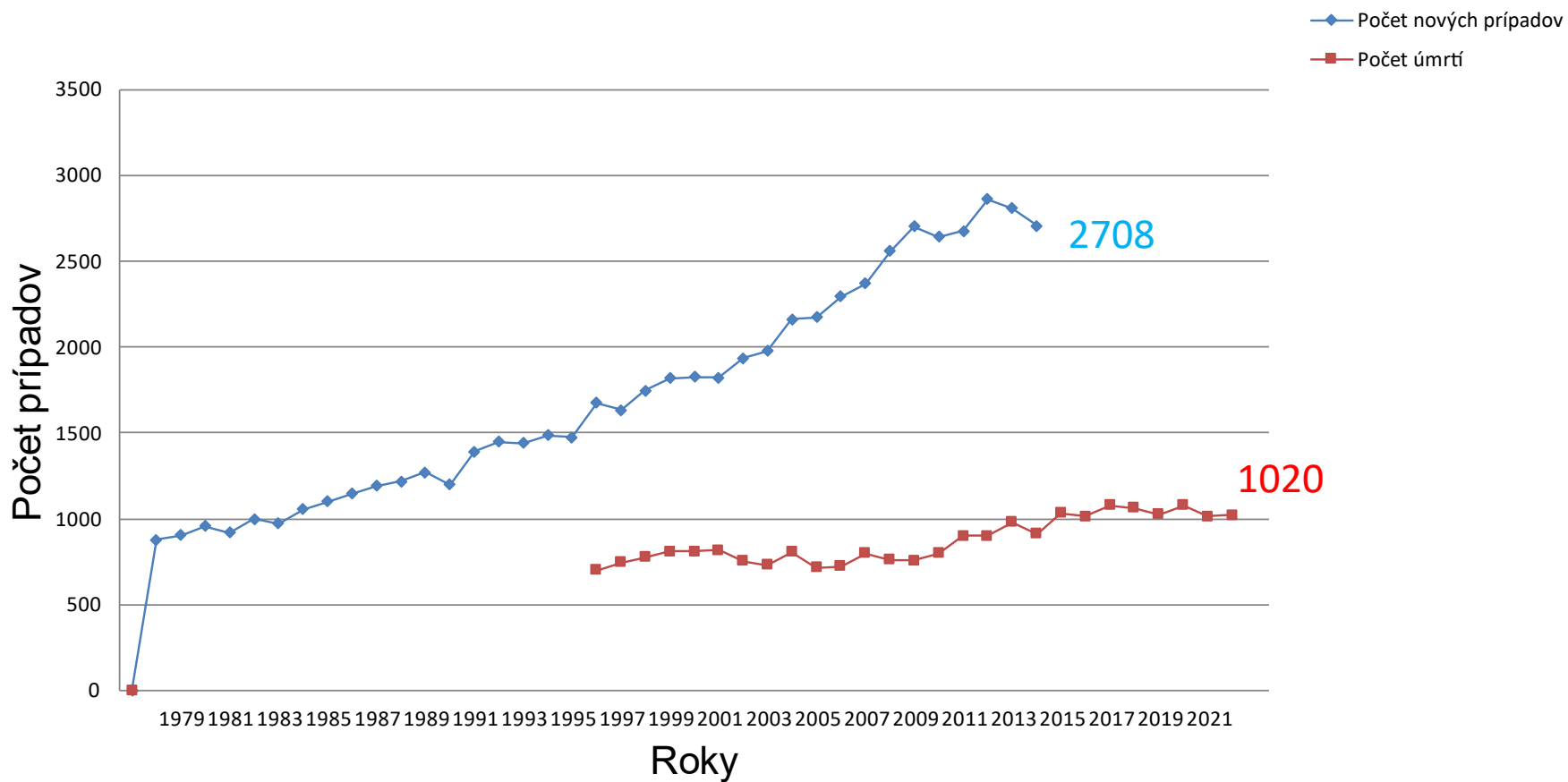

ASR (W): vekovo standardizovaná mortalita na svetový štandard

Zdroj: Ferlay J, Ervik M, Lam F, Colombet M, Mery L, Piñeros M, Znaor A, Soerjomataram I, Bray F (2020). Global Cancer Observatory: Cancer Today. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer. Available from: <https://gco.iarc.fr/today>, accessed [9/9/2023].

C50 karcinóm prsníka

Vývoj počtu nových prípadov a počtu úmrtí v čase

Skríning karcinómu prsníka

Bezpríznakovej populácie žien vo veku **50-69*** rokov: **720 tisíc žien (360 tisíc/1 rok)**

Časový interval: každé 2 roky

SKRÍNINGOVÁ MAMOGRAFIA:

- **na preverených skríningových mamografických pracoviskách**

V súčasnosti je na Slovensku **22 preverených skríningových pracovísk** (aktualizácia na webe MZ SR)

Preveruje prac. skupina pre zabezpečenie kvality mam.pracovísk vymenovaná Komisiou MZ SR pre zabezpečenie radiačnej ochrany (audit, re-audit)

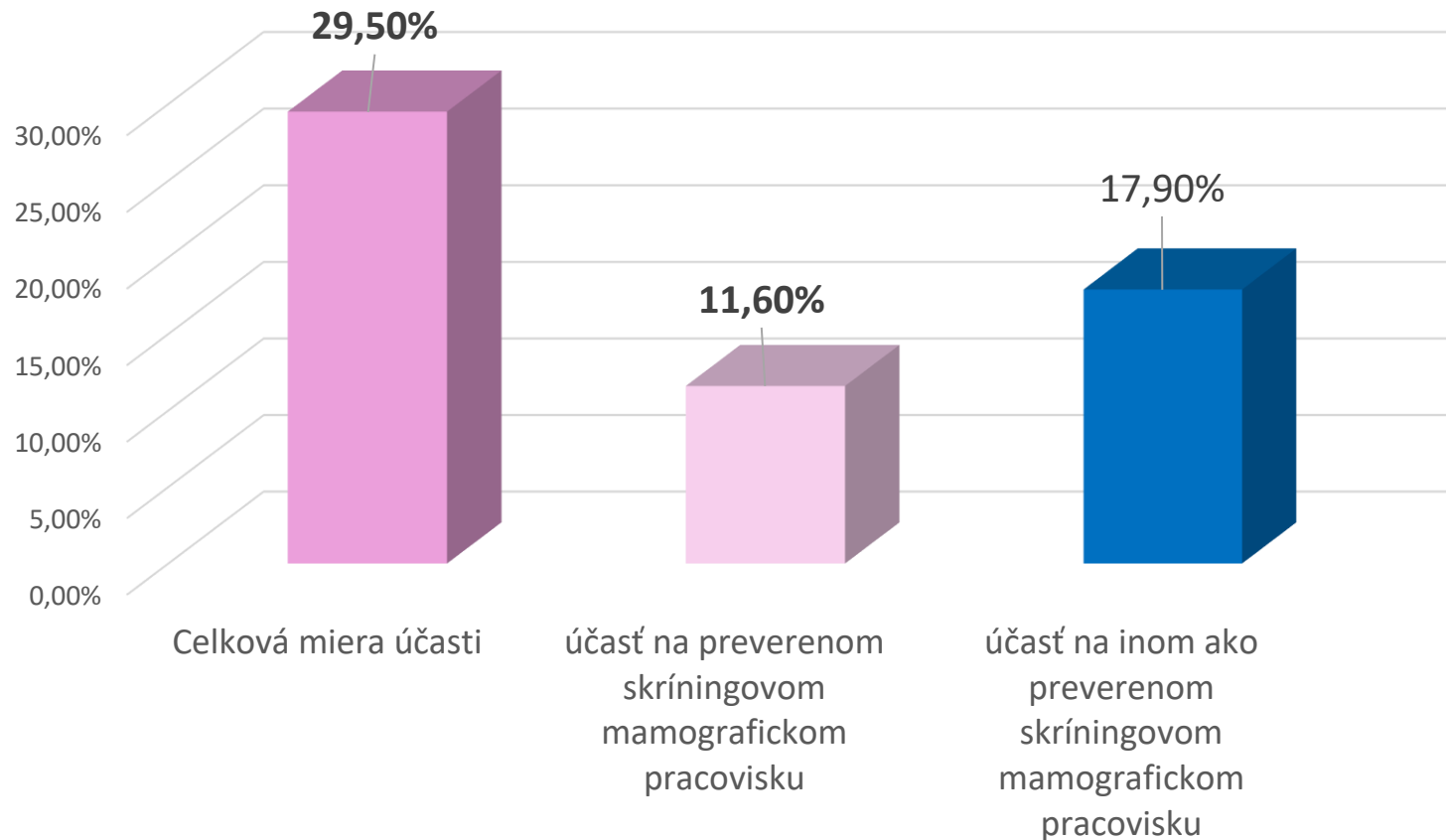
- **cca 80 nepreverených mamografických pracovísk** na Slovensku vykonáva „šedý skríning“

***V súčasnom znení zákona 577/2004 je oportúnny skríning od 40 rokov a populačný od 50 rokov!**

SRS dáva návrh na rozšírenie vekovej hranice od 45- 75 rokov podľa najnovších EU odporučení

Skríning karcinómu prsníka, účasť v roku 2022

bezpríznaková skupina žien vo veku 50-69 rokov

Zdroj*: NRHZZ, dvojročný interval

Zdroj: dáta zo ZP, NOI, PhDr. Bárđyová Zuzana, PhD.,MPH

Skríning karcinómu prsníka

Úspechy

- Zavedenie organizovaného skríningového programu
- Zverejnenie: **3. vydania ŠDTP**, Metodiky pre pozývanie ZP
- Zverejnenie ŠDTP pre vysokorizikovú populáciu žien
- **Sprístupnenie registra MamoLight pre klinický zber dát**
- Aktivity prac.skupina MZ SR pre zabezpečenie kvality na mamografických pracoviskách
 - 22 preverených skríningových pracovísk
 - Audit a re-audit pracovísk
- **Pink October** aktivity
- **ONKOKONTROLA**- jednotná komunikácia na laickú verejnosť

Ciele

Zvýšiť účasť žien na skríningu

Znížiť mortalitu na karcinóm prsníka

- **Rozšíriť sieť skríningových pracovísk na 35-40**
- **Zlepšiť pokrytie a dostupnosť**
- Zefektívniť organizáciu pozývania: „call-recall“, termín a miesto vyšetrenia
- **Zaviest' skríningový register pre kvalitný zber a vyhodnocovanie dát**
- **Zaviest' aktualizáciu zákona 577/2004 Z.z.** (rozšíriť a zjednotiť vek cieľovej skupiny, zrušiť rutinné usg mladých žien u gyn.)
- Vypracovať nákladovú analýzu (argumentačný nástroj)
- Zlepšiť edukácia odbornej aj laickej verejnosti

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (*ICCCS*) project

Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve a na Slovensku

- dĺžka trvania **24 mesiacov** (2022-2024)
- **podrobný monitoring** 6 členným tímom odborníkov z IARC Lyon
- **5 osobných návštev** Slovenska (MZ SR, odborné pracoviská, NCZI, NOI, ZP,..)
- **on line komunikácia** na mesačnej báze
- **zber informácií** cez podrobné dotazníky ku všetkým skríningom
- priebežné plnenia úloh

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (*ICCCS*)
project

Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve na
Slovensku

Hlavné Ciele:

- implementovať strategický **plán pre zlepšenie kvality** skríningových programov
- zriadiť **informačný systém** na monitorovanie, hodnotenie a zlepšovanie skríningových programov
- pripraviť a implementovať adresnú **komunikačnú stratégiu**, ktorá pomôže zdvihnúť dôveru ku skríningovým programom

National action plan for the implementation of population-based cancer screening in Slovakia

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN IMPLEMENTÁCIE POPULAČNÉHO SKRÍNINGU NA SLOVENSKU

1. Governance and legislation- **Riadenie a legislatíva**
2. Screening test and diagnosis, Guidelines and protocols- **Skríningový test a diagnostika, usmernenia a protokoly**
3. Organisation, funding and staff- **Organizácia, financovanie a personál**
4. Invitations and communication with the screening participants- **Pozvánky a komunikácia s účastníkmi skríningov**
5. **Data and IT system**
6. Quality assurance- **Zabezpečenie kvality**
7. Raising awareness- **Zvyšovanie povedomia**
8. Research- **Výskum**

I. Riadenie a legislatíva

Recommendation I.1 Posilniť štruktúru riadenia skríniového programu

Task I.1-4. Jasne definovať úlohy a legislatívne podporiť zodpovedné subjekty (MZ SR, NOI, NCZI), plánovať zriadenie Národného Onkologického Skríniového Centra

Recommendation I.2 Rozšíriť sekciu skríniovu v Národnom onkologickom programe s jasným popisom riadenia, rozpočtom, legislatívnym rámcom

II. Skrínigový test a diagnostika, usmernenia a protokoly

Recommendation II.1 Nasledovať najaktuálnejšie EU guidelines založené na dôkazoch pre všetky skrínigové programy

Task II.1.1 Na základe EU guidelines upraviť slovenské skrínigové usmernenia* a dodržiavať ich na všetkých úrovniach (poskytovatelia, ZP, NCZI,...)

Task II.1.2 Pravidelne revidovať a aktualizovať slovenské usmernenia*, mať ich ako „živý dokument“ kvôli flexibilnejšej aktualizácii. (eliminovať rigídnoš zákona)

*ŠDTP, Metodické usmernenia uverejnené vo Vestník

IV. Pozvánky a komunikácia s účastníkmi skríningov

Recommendation IV.1 Posilniť a vylepšiť **pozývací systém**

Task IV.1.1 Preskúmať možnosti centralizovaného pozývania

Recommendation IV.2 Implementovať „**call-recall systém**“

Recommendation IV.3 Pripraviť dokument o komunikácii s účastníkom skríningu

Task IV.3.1 Pripraviť písomný dokument, kde budú jasné inštrukcie ako doručiť účastníkovi skríningu výsledok testu a v prípade pozitívneho výsledku mu zabezpečiť ďalšiu starostlivosť

V. Data a IT system

Recommendation V.1. Zriadiť skríningový register, prepojiť ho s existujúcimi registrami a NIS a zabezpečiť tok dát od PZS do registra

Recommendation V.2 Zabezpečiť prepojenie a zdieľanie štruktúrovaných údajov na rôznych úrovniach (skríning, diagnostika, liečba)

Task V.2.1 Vytvoriť predlohy pre zapisovanie štruktúrovaných dát pre poskytovateľov skríningu (zjednodušenie zápisu)

Task V.2.2 Zabezpečiť prepojenie všetkých existujúcich informačných systémov.

Task V.2.3. Zabezpečiť poskytovanie dát pre tých stakeholderov, ktorí potrebujú prístup k dátam pre svoju činnosť – vyhodnocovanie, auditu apod.

Onkologický skríning na Slovensku z pohľadu IARC

(International Agency of research on Cancer)

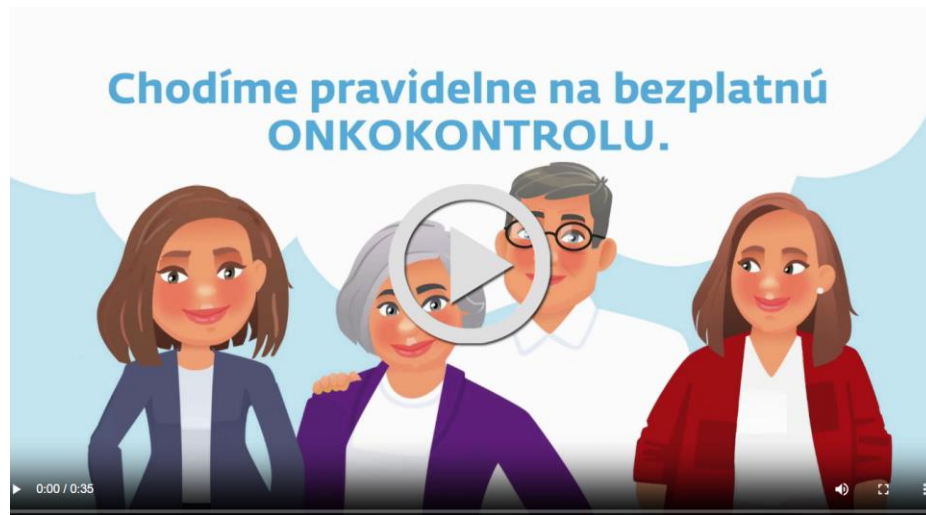

**Improving cancer care coordination and screening in Latvia and Slovakia (ICCCS)
project**

**Projekt na zlepšenia koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Litve na
Slovensku**

Výsledok:

Národné authority a kľúčoví hráči sa zaviažu splniť stanovené ciele definované IARC

ONKOKONTROLA prsníka

Ak ste žena vo veku 50 až 69 rokov, mali by ste sa viac zaujímať o skrúningovú mamografiu, pretože vám môže zachrániť život.

[chcem vedieť viac >>](#)

ONKOKONTROLA krčka maternice

Ak ste žena vo veku 23 rokov a viac, zvyknite si na pravidelné prehliadky u gynekológa. Môžu vám zachrániť život.

[chcem vedieť viac >>](#)

ONKOKONTROLA hrubého čreva

Ak ste vo veku od 50 do 75 rokov, mali by ste sa viac zaujímať o zdravie svojho čreva a konečníka.

[chcem vedieť viac >>](#)

Rýchle odkazy

Ako sa objednať na vyšetrenie?
Kde vám urobia vyšetrenie?
Ako prebieha vyšetrenie?

Rýchle odkazy

Ako sa objednať na vyšetrenie?
Kde vám urobia vyšetrenie?
Ako prebieha vyšetrenie?

Rýchle odkazy

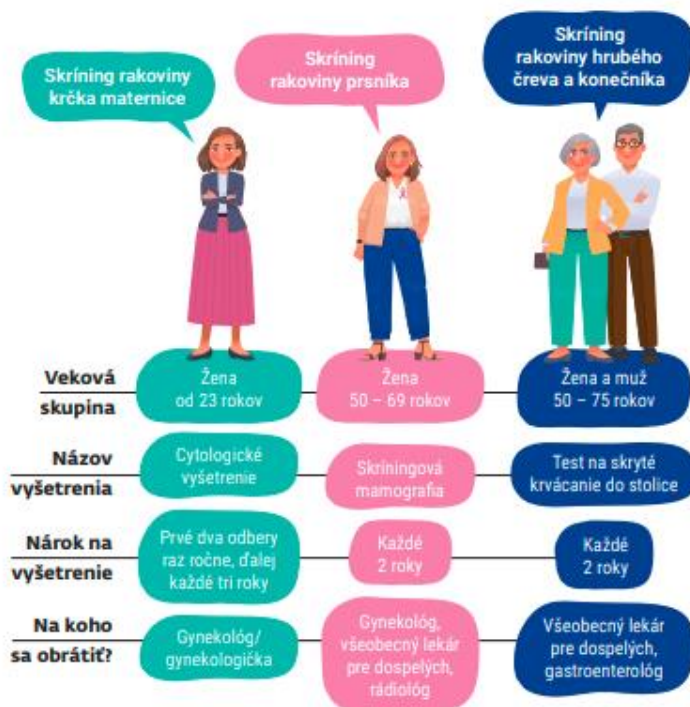
Ako sa objednať na vyšetrenie?
Kde vám urobia vyšetrenie?
Ako prebieha vyšetrenie?

Chod'te na onkokontrolu **a zistite, či ste**

www.onkokontrola.sk

3 KONTROLY,

ktoré vám môžu **zachrániť život** ARY STE BOLF OK

Chod'te na onkokontrolu **a zistite, či ste**

Skríning rakoviny krčka maternice

Skríning rakoviny prsníka

Skríning rakoviny hrubého čreva a konečníka

PREČO ÍŠŤ NA VYŠETRENIE?

Wyšetrenie **znižuje úmrtnosť na rakovinu krčka maternice** tým, že u žien bez príznakov zachytí včasné štádiá ochorenia, vrátane predrakovinových stavov. Skorým odhalením týchto stavov sa dá úplne predísť vzniku rakoviny krčka maternice.

Wyšetrenie **znižuje úmrtnosť na rakovinu prsníka** tým, že u žien bez príznakov zachytí včasné štádiá ochorenia. Pacientky s včasným štádiom rakoviny prsníka majú vysokú šancu na vyliečenie.

Test na skryté krvácanie do stolice **zachytí včasné štádiá rakoviny hrubého čreva a konečníka** vrátane predrakovinových stavov u mužov a žien bez príznakov ochorenia. Následne po pozitívnom teste absolvujete kolonoskopiu, ktorá vie zistiť a odstrániť rakovinotvorné polypy skôr, než sa zmenia na rakovinu, čím sa dá zachrániť život.

AKO PREBIEHA VYŠETRENIE?

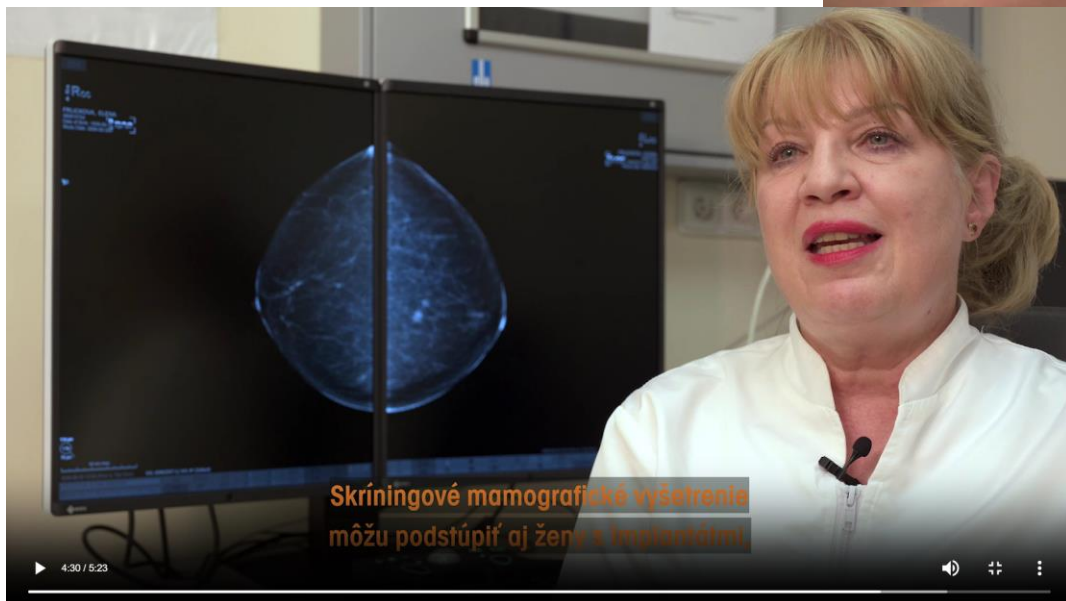
Pri cytologickom vyšetrení vám pomocou špeciálnej odberovej kefy odobrá z vonkajšej a vnútornej časti krčka maternice vstupu pavučinových buniek. Tie potom pošlú do laboratória na vyhodnotenie.

Wyšetrenie prebieha krátkym stlačením prsníkov z niekoľkých uhlov, čo umožňuje lepšiu viditeľnosť. Röntgenovými žiareniami sa zosníma každý prsník z hornej a bočnej strany.

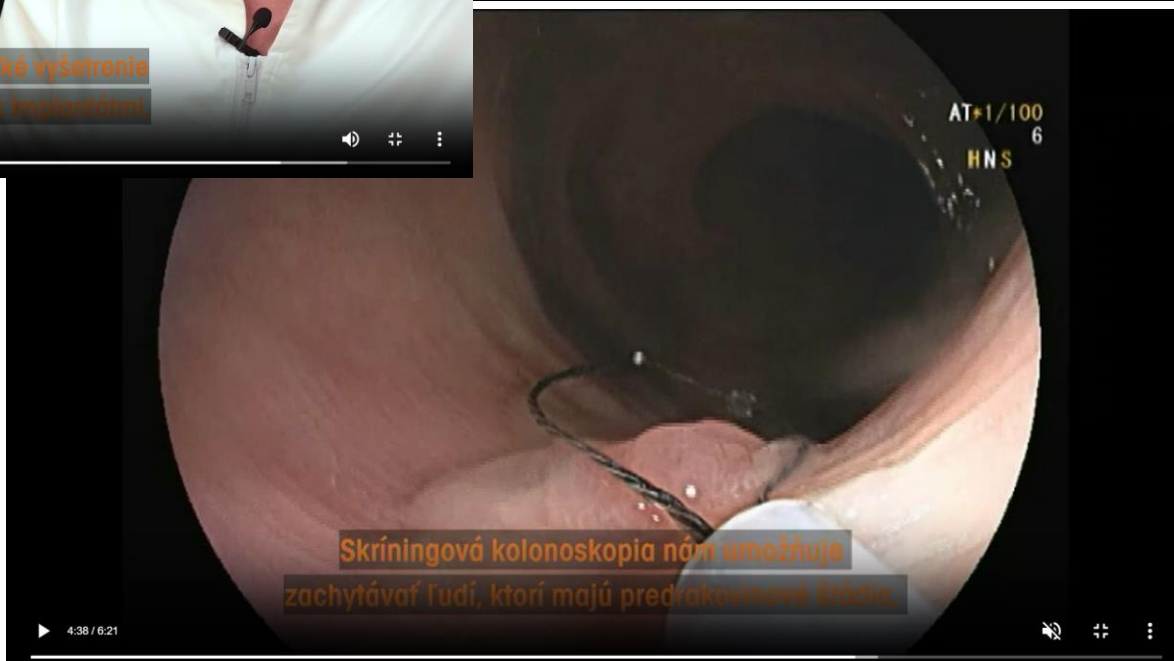
Test si robíte sami. Pomocou tyčinky si odoberte malú vzorku stolice do špeciálnej nádoby. Zatvorenú skúmavku odovzdáte všeobecnému lekárovi. V prípade pozitívneho testu sa vyšetrenie doplní kolonoskopiou – vyšetrením celého úseku hrubého čreva pomocou tenkej sondy.

Osveta pre laickú verejnosť

www.onkokontrola.sk

Inštruktážne videá

Osveta pre laickú verejnosť

www.onkokontrola.sk

Brožúry, letáky

CHYSTÁTE SA NA SKRÍNINGOVÚ MAMOGRAFIU?

Vyberte si kvalitné, preverené mamografické pracovisko.

Odborná verejnosť

Titulná stránka » Skrining » Odborná verejnosť

Záver

Významné prvé kroky k existencii onkologických skríningov na Slovensku boli uskutočnené ...

.. zníženie výskytu a úmrtí na nádorové ochorenia a reálne nasledovanie NOP musí byť prioritou každého ďalšieho vedenia MZ SR bez ohľadu na politické smerovanie...

Ďakujem NOI tímu,
všetkým spolupracovníkom a podporovateľom

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ